

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Kosmiczna polityka przemysłowa UE – uwolnienie potencjału wzrostu gospodarczego w sektorze kosmicznym”

COM(2013) 108 final

(2013/C 341/07)

Sprawozdawca: **Joost VAN IERSEL**

Dnia 28 lutego 2013 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Kosmiczna polityka przemysłowa UE – uwolnienie potencjału wzrostu gospodarczego w sektorze kosmicznym”

COM(2013) 108 final.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 17 lipca 2013 r.

Na 492. sesji plenarnej w dniach 18–19 września 2013 r. (posiedzenie z 18 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 151 do 1 – 4 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje politykę przemysłową UE w sektorze kosmicznym⁽¹⁾. Popiera również budżet w wysokości 11 mld EUR przeznaczony na programy Galileo i Copernicus oraz badania i rozwój w ramach programu „Horyzont 2020” na lata 2014–2020, obok obecnego rocznego budżetu Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), który wynosi 4 mld EUR. Decyzje te są zgodne ze stałym stanowiskiem EKES-u⁽²⁾.

1.2 Unijna polityka kosmiczna, wspierana poprzez polityczne zaangażowanie całej Europy, powinna zapewniać niezależny dostęp Europy do przestrzeni kosmicznej na całej długości łańcucha wartości, tj. od etapu projektowania do rozwijania, uruchamiania i wykorzystywania. Działania długotrwałe i wiążące się z dużym ryzykiem wymagają przewidywalności, pewności oraz trwałego zaangażowania.

1.3 UE potrzebuje masy krytycznej. Rynek wewnętrzny związany z przestrzenią kosmiczną, zarówno ze względów wewnętrznych, jak i zewnętrznych, wymaga operowania dobrze zdefiniowanym pojęciem równych warunków działania.

1.4 Proaktywna polityka przemysłowa jest potrzebna, ponieważ potężne rynki instytucjonalne na całym świecie mają coraz większe wpływy strategiczne i technologiczne.

Konieczna jest poprawa konkurencyjności europejskiego przemysłu. Przede wszystkim jednak należy stopniowo przezwyciężać istotne bariery wewnętrzne.

1.5 Polityka przemysłowa UE powinna łączyć w całość różne strategie państw członkowskich i ująć preferencje krajowe we wspólne ramy.

1.6 Wszystkie strony muszą działać w tym samym kierunku. Szczególną rolę odgrywa ESA. Osiągnięcia tej agencji są znaczne i niepodważalne. W nowym systemie ESA, poza pełnieniem swojej dotychczasowej roli, zacznie także odpowiadać za ułatwianie realizacji projektów kosmicznych zgodnie z przepisami unijnymi. Wprowadzone zostaną nowe metody i relacje. Będą one wymagały dopracowanej koordynacji oraz właściwej współpracy wszystkich zaangażowanych podmiotów, tj. służb Komisji, ESA oraz państw członkowskich.

1.7 Niezbędne są formalne ustalenia dotyczące konsultacji z branżą, zwłaszcza w odniesieniu do MŚP. Wystarczająca część budżetu programu Copernicus musi być przeznaczona na nowe usługi i zastosowania.

1.8 Sektor kosmiczny wymaga bardzo dobrze wykwalifikowanej siły roboczej zatrudnianej na podstawie odpowiednich umów. Konieczne jest nieustanne przywiązywanie wagi do właściwych umiejętności, których gwarancją jest aktualizowane na bieżąco kształcenie oraz szkolenia, które jednocześnie ułatwiają mobilność.

⁽¹⁾ Kosmiczna polityka przemysłowa UE — uwolnienie potencjału wzrostu gospodarczego w sektorze kosmicznym, COM(2013) 108 final, luty 2013 r.

⁽²⁾ Zob. szczególnie Dz.U. C 162 z 25.6.2008, s. 24, w sprawie komunikatu Komisji: Europejska polityka kosmiczna, COM(2007) 212 final.

1.9 Rozważania na temat bezpieczeństwa strategicznego i obrony stanowią siłę napędową polityki kosmicznej we wszystkich państwach. Podstawą nowej unijnej polityki kosmicznej oraz działań w tym zakresie są art. 173 oraz – w szczególności – art. 189 TFUE. Musi ona stanowić część porozumienia państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony, a co za tym idzie – szerszej perspektywy polityki zagranicznej UE. Z drugiej strony doświadczenie w zakresie polityki kosmicznej może, w pewnych jasno określonych obszarach, służyć jako przykład dla europejskiej obrony. Powinno ono zostać ujęte w nadchodzącej debacie w sprawie europejskiej obrony.

1.10 Kosmiczna polityka przemysłowa UE może stanowić zaczątek konkurencyjnej, stabilnej, sprawnej i zrównoważonej europejskiej bazy przemysłowej, stanowiącej wsparcie zarówno dla służb rządowych, jak i przedsiębiorstw oraz obywateli. Sektor jest wciąż wrażliwy. Kryzys przynosi nowe niewiadome. Czas na wdrożenie!

1.11 W tym kontekście EKES w pełni popiera pięć celów określonych przez Komisję: spójne i stabilne ramy regulacyjne, solidna baza przemysłowa obejmująca MŚP, konkurencyjność i opłacalność, rynki dla zastosowań i usług oraz niezawisłość technologiczna i niezależny dostęp do przestrzeni kosmicznej⁽³⁾.

1.12 Pozycja Europy na świecie musi zostać utrwalona i wzmocniona poprzez poprawę wyników i konkurencyjności europejskiego przemysłu, dorównanie ambicjami innym państwom wykonującym loty kosmiczne oraz dotrzymanie kroku światowej technologii, promowanie opłacalności wzdłuż całego łańcucha wartości oraz rozwijanie rynków dla zastosowań i usług kosmicznych.

2. Kontekst historyczny, zaangażowanie EKES-u

2.1 Ze względu na kwestie dotyczące bezpieczeństwa i obrony polityka kosmiczna była opracowywana poza ramami Traktatu o Unii Europejskiej. Państwa członkowskie posiadały własne strategie kosmiczne. Wspólne interesy europejskie były w pewnym stopniu ujmowane w projektach w zakresie badań i rozwoju oraz projektach przemysłowych realizowanych przez ESA.

2.2 Nowy etap zapoczątkowała w 2003 r. umowa ramowa zawarta między ESA a UE. Siódmy program ramowy poświęcono projektom badawczym, a sektorowa polityka przemysłowa UE stała się możliwa. Doszło do wzmożonego podejmowania inwestycji wyższego i niższego rzędu, wzrosła konkurencja, a specjalistyczne przedsiębiorstwa opracowywały nowe zastosowania i usługi.

2.3 EKES mocno popierał unijną strategię polegającą na łączeniu idei ESA z większym zaangażowaniem instytucji unijnych, jak również szczegółowe wnioski i decyzje o takim skutku⁽⁴⁾.

2.4 W kolejnych opiniach EKES podkreślał znaczenie polityki kosmicznej UE dla służb publicznych, przedsiębiorstw oraz – w szczególności – dla obywateli. Wspierał postępowe działania w kilku konkretnych obszarach, takich jak europejski program monitorowania Ziemi (GMES), komponent kosmiczny GMES, czy też strategia w zakresie przestrzeni kosmicznej w służbie obywateli⁽⁵⁾.

2.5 W 2012 r. EKES optował za ujęciem finansowania programu GMES w wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020⁽⁶⁾. 8 lutego 2013 r. Rada zgodnie podjęła decyzję o przydzieleniu 3,78 mln EUR na program GMES, występujący obecnie pod nazwą Copernicus, 6,3 mld EUR na program Galileo oraz 1,7 mld EUR na badania i rozwój w ramach programu „Horyzont 2020”. Decyzja musi jeszcze zostać zatwierdzona przez PE.

2.6 Ostatni komunikat Komisji w sprawie polityki przemysłowej w sektorze kosmicznym to kolejny krok naprzód, który jest niezbędny, ponieważ „Europa przegrywa obecnie w przestrzeni kosmicznej, jeśli nie ze wszystkimi, to z większością państw wykonujących loty kosmiczne”⁽⁷⁾.

3. Obecny rozwój sytuacji

3.1 Nastąpiła zdecydowana zmiana okoliczności. Na całym świecie w szybkim tempie rośnie poziom inwestycji dokonywanych przez nowe państwa wykonujące loty kosmiczne. Najsilniejsze pozostają w dalszym ciągu Stany Zjednoczone. Amerykańskie obroty sektora są dziesięć razy większe niż w Europie. Mocnymi rywalami stają się Chiny i Indie. Istotne zwiększenie budżetu na działania dotyczące przestrzeni kosmicznej ogłosiła też w ostatnim czasie Rosja.

3.2 Dominujące są rozważania strategiczne dotyczące autonomii i samowystarczalności. Całość rynku w Chinach, Indiach, Japonii oraz – prawie – w Rosji to rynek w pełni instytucjonalny. W Stanach Zjednoczonych jest to ponad 70 %. Stanowi to przeciwieństwo sytuacji w Europie, gdzie 50 % rynku jest zależne od sektora prywatnego. W kwestii rozmiarów rynku należy zauważyć, że 20 % udziału sektora prywatnego w Stanach Zjednoczonych to więcej niż 50 % prywatnego udziału w rynku na terytorium Europy.

3.3 Światowy rynek rośnie, a konkurencja staje się coraz bardziej zacięta ze względu na obecność nowych państw wykonujących loty kosmiczne. Zagraża to z trudem wywalczony pozycji przemysłu europejskiego, ponieważ bariery tworzą się nawet wtedy, gdy państwa rozpoczynające działalność prowadzą agresywną politykę eksportową. Ze względu na ograniczenia budżetu w dziedzinie obrony również amerykański sektor kosmiczny przestawia się na eksport.

⁽⁵⁾ Zob. Dz.U. C 339 z 14.12.2010, s. 14; Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 153; Dz.U. C 43 z 15.2.2012, s. 20.

⁽⁶⁾ Zob. Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 72 w sprawie GMES i jego operacji od 2014 r.

⁽⁷⁾ Zob. ASD-Eurospace position paper on industrial policy, luty 2013 r., s. 2.

⁽³⁾ Zob. komunikat Komisji, s. 5.

⁽⁴⁾ Zob. przypis 2.

3.4 W tym kontekście EKES w pełni popiera cel utrzymania niezależnego dostępu Europy do przestrzeni kosmicznej wskazany w szeregu konkluzji Rady oraz komunikatów Komisji. Słusznie Rada i Komisja – bardziej niż kiedykolwiek przedtem – podkreślają konieczność zachowania przez Europę autonomii w strategicznych obszarach sektora kosmicznego, promowania i chronienia niezależnego dostępu Europy do przestrzeni kosmicznej.

3.5 Europa jest obecnie w dalszym ciągu w istotnym stopniu zależna od amerykańskich technologii. Wysiłki na rzecz ograniczenia tej zależności, które gwarantują pewność niezakłóconego dostępu do wiedzy i materiałów wiążących się z wykorzystaniem zaawansowanej technologii, wymagają istotnych działań ze strony rządów, ESA oraz UE.

3.6 Ponieważ działania są długotrwałe i wiążą się z dużym ryzykiem, nieodzowne są: przewidywalność, pewność i trwałe zaangażowanie. Sektor, który zmierza do pełnej dojrzałości, jest wciąż wrażliwy, zwłaszcza gdy w grę wchodzi MŚP – kluczowe z perspektywy rozwoju zastosowań. Obecny kryzys zwiększa podatność na zagrożenia.

4. Polityka przemysłowa dla sektora kosmicznego

4.1 W takiej, pełnej wyzwań, atmosferze Komisja przedstawiła swój wniosek dotyczący aktywnej polityki przemysłowej UE opartej na art. 173 i 189 TFUE.

4.2 Po raz pierwszy Komisja przeprowadziła szczegółową analizę wyzwań, co było wynikiem konsultacji z szeregiem podmiotów publicznych i prywatnych. Ta powszechnie akceptowana analiza stanowi główną podstawę dodania do obecnego budżetu ESA, który wynosi ok. 4 mld EUR, dodatkowego budżetu w wysokości 11 mld EUR na lata 2014–2020. Jeżeli wziąć pod uwagę agresywną politykę innych państw odbywających loty kosmiczne, jest to zdecydowany krok naprzód.

4.3 Dodatkowe fundusze to również dobry punkt wyjścia dla sektora, który znacząco wzrosnie w nadchodzących dekadach z dwóch powodów:

— jest to sektor strategiczny,

— ze względu na technologie pomocnicze daje początek wielu innym rodzajom działalności gospodarczej, tworząc w ten sposób pozytywną synergię z sektorami, które czerpią korzyści bezpośrednio z technologii i usług kosmicznych.

4.4 Usługi kosmiczne przynoszą korzyści w coraz liczniejszej grupie obszarów, takich jak obrona, rolnictwo, transport, rozwój regionalny, monitorowanie oceanu, meteorologia, telekomunikacja, nadawanie, likwidowanie przepaści cyfrowej.

4.5 Ponadto przestrzeń kosmiczna będzie pomocna również przy rozwiązywaniu światowych problemów, takich jak zmiana klimatu, bezpieczeństwo żywnościowe, rybołówstwo, wylesianie, monitorowanie zasobów naturalnych i monitorowanie katastrof. Europa, aby w pełni odgrywać swoją rolę dostosowaną do jej światowej pozycji gospodarczej, powinna być wyposażona we własny globalny system. Należy zwiększyć świadomość społeczeństwa.

4.6 EKES w pełni popiera decyzję, na mocy której UE, wprowadzając odpowiednie warunki, korzysta z możliwości proaktywnej polityki przemysłowej. Postrzega to jako konkretne rozwinięcie szerszej koncepcji polityki przemysłowej UE określonej w komunikatach Komisji w sprawie polityki przemysłowej z 2010 r. i 2012 r.

4.7 Powinno to zapewnić niezależny dostęp Europy do przestrzeni kosmicznej oraz powiązanych technologii przy projektowaniu i rozwijaniu systemów kosmicznych, a także przy programach wyniesień i eksploracji. Samowystarczalność oraz niezależna weryfikacja danych jest niezbędna, z pewnością w odniesieniu do Chin, ale również w odniesieniu do zaprzyjaźnionych krajów, takich jak Stany Zjednoczone, z którymi Europa siłą rzeczy rywalizuje.

4.8 Trzon polityki przemysłowej, której kierunki wyznaczają strategie krajowe, pozostaje w gestii państw członkowskich. Strategie te stanowią część szerszej dziedziny polityki bezpieczeństwa i obrony, co również wyjaśnia ściśle powiązania między rządami, krajowymi instytucjami badawczymi i przemysłem. Prowadzi to do wewnętrznych barier, a w konsekwencji – do fragmentaryzacji i rozdrobnienia oraz tego, że Europa pozostaje w tyle.

4.9 Zwraca to uwagę na fakt, iż warunkiem polityki przemysłowej UE są równe warunki działania. Komisja powinna wypracować jasne kryteria w celu precyzyjnego zdefiniowania pojęcia „równych warunków działania”. Takie dobrze zdefiniowane pojęcie jest niezbędne również w kontekście środków wzajemności przy wspólnym otwieraniu międzynarodowych rynków z państwami trzecimi.

4.10 EKES nalega, aby równe warunki działania i przejrzysta konkurencja wewnętrzna w ramach Unii stanowiły cel ostateczny. W znacznym stopniu pomoże to w dotrzymaniu tempa reszcie świata.

4.11 W kwestii polityki badań i rozwoju Komisji EKES wymienia dwie główne kwestie, z którymi należy się zmierzyć:

— programy Horyzont 2020 służące wspieraniu konkurencyjności UE poprzez skuteczne składanie zamówień w ścisłej współpracy z ESA oraz przy osobnych programach badań i rozwoju państw członkowskich,

— gwarancja ujednoczonego przejścia od badań i rozwoju do fazy operacyjnej programów UE.

4.12 Na kwestie te należy spojrzeć w świetle malejących budżetów na badania i rozwój w państwach członkowskich. Ogólne nakłady pozostają mniej więcej na tym samym poziomie ze względu na rekompensujące uczestnictwo finansowe Komisji. Jedynym wyjątkiem są Niemcy, gdzie budżet na badania i rozwój w zakresie przestrzeni kosmicznej podniesiono ostatnio o 10 %.

4.13 Jak zauważał wielokrotnie EKES, przynosząca sukcesy polityka przemysłowa to polityka międzysektorowa: aby osiągnąć wszystkie cele opracowane przez DG ds. Przedsiębiorstw, należy zapewnić koordynację między poszczególnymi dyrekcjami generalnymi KE, na przykład z DG ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii – w kwestii satelitów komunikacyjnych oraz z DG ds. Handlu – w sprawie otwarcia rynków i gwarancji „bezpieczeństwa dostaw” kluczowych komponentów.

5. ESA i UE

5.1 Nauka i technologia to podstawa. EKES ponownie podkreśla, jak olbrzymie znaczenie w europejskiej polityce kosmicznej ma ESA. Z uwagi na przeszkody, które należy pokonać w przypadku wszelkich ram międzyrządowych, historyczne i obecne działania ESA są nieocenione. Od samego początku ESA przyczyniała się w znaczącym stopniu do obecnego kształtu europejskich działań w przestrzeni kosmicznej. ESA odgrywała nieodzowną rolę w badaniach i rozwoju w zakresie przestrzeni kosmicznej, jak w również – w pewnym stopniu – w działaniach przemysłowych, zwłaszcza ze względu na dobry stosunek jakości do ceny produktów.

5.2 ESA to dobrze wyposażony partner rządów państw i przemysłu. Osiągnięcia ESA stanowią wysoce kwalifikowaną część łańcucha, który tworzy i wzmacnia podstawę europejskiego przemysłu. Ponadto stosowany system „sprawiedliwego zwrotu” zachęcił rządy do kontrolowania ogólnych wyników w zakresie badań i rozwoju oraz działań następczych w poszczególnych państwach.

5.3 Niemniej jednak stopniowo staje się jasne, że jeśli UE chce rzeczywiście być konkurencyjna w skali światowej, konieczne jest przetarcie nowych szlaków. Umowa ramowa z 2003 r. między ESA a UE rozpoczęła włączanie nowych polityk UE oraz zasobów finansowych, a także poprawianie konkurencji i konkurencyjności. Był to początek owocnej współpracy ESA i UE. Dalsze zaangażowanie ESA będzie stabilną podporą dla każdej unijnej polityki kosmicznej.

5.4 Mając to na uwadze, należy stwierdzić, że szybko zmieniające się okoliczności wymagają właściwej oceny procedur i

postępowań oraz optymalnego wykorzystania zasobów finansowych w celu wsparcia dalszej konkurencyjności i odporności europejskich przedsiębiorstw.

5.5 Znana jest rola, jaką ESA odgrywa w tworzeniu solidnej podstawy wykorzystywania przez Europę własnych systemów kosmicznych poprzez skoncentrowane i zintegrowane zastosowania, przy czym wsparcie, jakie może oferować polityce UE, nie jest jeszcze w pełni rozpoznane. Ścisła współpraca między UE a ESA powinna sprawić, że kwestia ta nabierze impetu.

5.6 Aby podtrzymać zamierzoną politykę pomyślnego wdrożenia oraz zrównoważonego wykorzystywania operacyjnych systemów kosmicznych, konieczne są nowe podejścia i nowe mechanizmy. Równocześnie należy wprowadzić skuteczną europeizację zasobów, co wspiera realizację trzech celów, jakimi są:

- utrzymanie silnej bazy naukowej,
- nowe zachęty dla technologii stosowanej i rynku,
- zachęty skłaniające do opracowywania szeregu nowych zastosowań i usług (wspierających inne sektory).

5.7 Ostatnie decyzje są zgodne z modernizacją, za którą EKES opowiadał się w swojej opinii z 2008 r. ⁽⁸⁾ EKES podkreślał wówczas, że coraz większa dojrzałość rynku kosmicznego wymaga większej elastyczności, która – w czasach szybszych niż kiedykolwiek cykli technologicznych oraz wzrastającej synergii i rozszerzających się zastosowań – zasadniczo nie jest gwarantowana przez utrwalone relacje wynikające z zasady sprawiedliwego zwrotu praktykowanej przez ESA ⁽⁹⁾.

5.8 Należy unikać gwałtownych zmian. Dlatego też EKES opowiadał się za analizą i dialogiem w sprawie pożądaných wyników Europy w perspektywie 10 lat: „dialog powinien m.in. dotyczyć sposobu finansowania agencji ESA, dynamicznego wkładu średnich przedsiębiorstw i utrzymania najwyższego poziomu konkurencji” ⁽¹⁰⁾.

5.9 EKES uznaje rezolucję Rady z listopada ubiegłego roku dotyczącą relacji między UE a ESA ⁽¹¹⁾ w połączeniu z nowymi ramami finansowymi przyjętymi 8 lutego za jedno konkretne zastosowanie swojego zalecenia z 2008 r. UE wkracza w nowy etap.

5.10 Przy wdrażaniu decyzji korzystająca z wieloletnich doświadczeń ESA będzie odpowiedzialna za zarządzanie wykonawcze, jednak na podstawie unijnych przepisów. Przy prawidłowym wdrożeniu zostanie osiągnięta optymalna równowaga między kompetencjami ESA a normalnymi mechanizmami rynkowymi UE.

⁽⁸⁾ Zob. Dz.U. 162 z 25.6.2008, s. 24.

⁽⁹⁾ Zob. pkt 1.11. *ibid.*

⁽¹⁰⁾ Zob. pkt 1.13. *ibid.*

⁽¹¹⁾ *Resolution on the role of ESA in sustaining Competitiveness and Growth in Europe*, 20 listopada 2012 r.

5.11 Nie można w tej chwili przewidzieć, jak sprawdzą się uzgodnione metody pracy, z pewnością nie na pierwszym etapie. Pomimo niewielkich zmian w ciągu ostatnich lat, kiedy to podejście rynkowe szło naprzód, konieczne jest ustanowienie nowych relacji w ramach nauki i badań przestrzeni kosmicznej. Dlatego Komitet pozytywnie ocenia fakt, że opracowuje się praktyczne rozgraniczenia między stosowaną w ESA zasadą sprawiedliwego zwrotu (która ma na celu stworzenie zróżnicowanego przemysłu kosmicznego w Europie i czerpanie z niego korzyści) a obowiązującymi Komisję regułami rynku wewnętrznego UE, aby rozwijać owocną współpracę między Komisją a ESA i dalej umacniać europejski przemysł kosmiczny.

5.12 Aspekt ten poruszono również w opinii dodatkowej CCMI w tej sprawie. Niektóre ze wskazanych w niej kluczowych kwestii udało się w od tego czasu zadowalająco wyjaśnić.

6. Kwestie szczegółowe

6.1 Tworząc politykę kosmiczną zgodnie art. 189 należy w możliwym stopniu stosować kompetencje równoległe Komisji i państw członkowskich. Państwa członkowskie powinny również podejmować inicjatywy mające na celu podejmowanie wzajemnej współpracy w konkretnych kwestiach. Takie procesy mogą być monitorowane przez Komisję.

6.2 W zmieniającym się, konkurencyjnym i dynamicznym środowisku należy określić właściwe warunki, które będą stanowiły wsparcie solidnej i konkurencyjnej bazy dla przemysłu UE. Z tego względu EKES nalega, aby od teraz branża była oficjalnie reprezentowana w organach konsultacyjnych, zwłaszcza odnośnie do obszarów aktywności mniejszych przedsiębiorstw. Wymagania muszą być określane w sposób otwarty i przejrzysty.

6.3 Wśród kwestii do przedyskutowania znajdują się: polityka otwartego i wolnego dostępu do danych, jakość, normy oraz certyfikacja. Usługi są świadczone zarówno przez organy sektora publicznego, jak i podmioty prywatne, co sprawia, że konieczne jest skuteczne monitorowanie.

6.4 Ugruntowane ustalenia w zakresie konsultacji będą podtrzymywać wysoki potencjał MŚP. Wystarczającą część budżetu programów Copernicus i Galileo należy przeznaczyć na nowe usługi i zastosowania.

6.5 Ze względu na intensywność technologiczną pracownicy sektora są – przeciętnie – wysoko wykwalifikowani. Na całym świecie w sektorze przestrzeni kosmicznej zatrudnionych jest 800 000 osób, z tego 25 % w Stanach Zjednoczonych i 4 % (!) w Europie. Istnieje coraz większe zapotrzebowanie na pracowników z wyższym wykształceniem, którzy pozwolą na zwiększenie potencjału europejskiego oraz stworzenie korzystnej synergii. W celu poprawy atrakcyjności sektora zasadą powinny być godne umowy o pracę.

6.6 Przestrzeń kosmiczna rozpała wyobraźnię młodych ludzi. EKES nalega na aktywną politykę zatrudnienia, opierającą się na aktualizowanym na bieżąco kształceniu i szkoleniach, promowaną na uczelniach technicznych, z uwzględnieniem ścisłej relacji z badaniami naukowymi i innowacjami. Będzie to sprzyjać również pożądanej i właściwej mobilności.

6.7 Ze względu na olbrzymie znaczenie rynku instytucjonalnego polityka przemysłowa w sektorze kosmicznym jest mocno powiązana z polityką w zakresie zamówień publicznych. Powinny one spełniać wysokie wymogi jakości i przejrzystości. EKES podkreśla, że przemysł z zadowoleniem przyjąłby opracowanie konkretnej polityki dotyczącej zamówień publicznych odnośnie do sektora przestrzeni kosmicznej w sytuacjach bezpośredniego zaangażowania UE, skoro jej zakres został określony między Komisją a państwami członkowskimi.

6.8 Taka polityka wytyczy drogę, w ramach której UE przyjmie rolę właściciela europejskiej infrastruktury związanej z przestrzenią kosmiczną oraz rolę klienta, któremu dostarczane są usługi oparte na wykorzystaniu przestrzeni kosmicznej, w celu spełnienia szeregu polityk publicznych.

6.9 EKES podkreśla ogromną rolę, jaką mają do odegrania regiony, oraz rolę zaangażowania regionów we wspieranie rozwijającej się działalności przemysłu kosmicznego. Rola regionów jest niedoceniana. Muszą one posiadać informacje i być odpowiednio wyposażone do tego, aby korzystać z potencjalnego pozytywnego oddziaływania związanego ze skutecznym korzystaniem z usług opartych na wykorzystaniu przestrzeni kosmicznej.

6.10 Brakuje zadowalających pomiarów ilościowych rynku, co powoduje brak wiarygodnych danych na temat ostatecznego skutku badań kosmicznych w zastosowaniach niższego rzędu. Należy pogłębić analityczną wiedzę na temat działalności wyższego i niższego rzędu.

6.11 Analiza Euroconsult, z której wynika między innymi, że amerykańskie inwestycje wyższego rzędu generują dwa razy więcej zyskownych działań niższego rzędu niż europejskie, jest kwestionowana, ale nigdy nie zdołano analitycznie wykazać jej fałszywości⁽¹²⁾. Innym interesującym dla UE i jednym w swoim rodzaju modelem jest zaktualizowana analiza oddziaływania gospodarczego różnych segmentów przemysłu kosmicznego w Zjednoczonym Królestwie⁽¹³⁾.

6.12 EKES zachęca Komisję, ESA oraz państwa członkowskie do prowadzenia wspólnych analiz różnych segmentów sektora i rozpatrywania wyników w perspektywie ogólnoswiatowej. Skonsolidowane wyniki dotyczące (nowego) zatrudnienia, wzrostu gospodarczego oraz zastosowań zwiększą znaczenie sektora i będą podporą ciągłego wsparcia publicznego.

⁽¹²⁾ Euroconsult w 2011 r. przeprowadził analizę, z której wynikało, że stosunek zastosowań wyższego rzędu do zastosowań niższego rzędu wynosi 1 EUR do 16 EUR, natomiast w Europie stosunek ten wyniósłby „zaledwie” 1 EUR do 8 EUR.

⁽¹³⁾ UK Space Industry, *Update of the Size and Health of the UK Space Industry*, Oxford Economics, 2010.

7. Bezpieczeństwo i obrona

7.1 Podobnie jak polityki kosmiczne rywali Europy, również polityka kosmiczna UE przynosiłaby zdaniem EKES więcej plonów, gdyby stanowiła część rosnącego porozumienia między państwami członkowskimi dotyczącego strategicznych kwestii w zakresie obrony i bezpieczeństwa, a przez to – szerszej perspektywy polityki zagranicznej UE. Powiązaniem tym należy się również zająć – w odpowiednich przypadkach – w planowanej debacie w sprawie europejskiej obrony.

7.2 Europejska współpraca w przestrzeni kosmicznej jest rozwinięta znacznie bardziej niż jakkolwiek sektor obrony. Działania w przestrzeni kosmicznej związane z obroną mogą również wiązać się z opracowaniem europejskiej polityki obronnej jako projekty pilotażowe lub przykłady na potrzeby wspólnych projektów w zakresie obrony. EKES zauważa, że z takim wnioskiem wystąpiono już w 1987 r. Temat nie został podjęty.

Bruksela, 18 września 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
